

કડવા કોમ

અને

વ્યવહાર સૂચના.

પ્રયોજક અને પ્રકાશક.

કવિ સુજલાલ ભાઈચંદ શર્મા.

ભોધવાણી પોળ-અમદાવાદ.

શ્રી માર્ટિન સુવર્ણ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પટેલ બીખાભાઈ

છબનવાલે છાપ્યું 'ક. રીયાર્શિડ-અમદાવાદ.

પ્રત ૧૦૦૦

આવૃત્તિ ૧ પહેલી.

સંવત્ ૧૯૭૫

સને ૧૯૧૯

કિંમત રૂ. ૦-૧-૦ પાઇ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

૮૩૧૬

ગુલાબચંદ વિઠ્ઠલભાઈ પટેલ.

કાપડ, સુતરના વેપારી અને કમીશન એજન્ટ.

લાડોલની દુકાન ખાતે—સર્વે જાતનાં અનાજ, સીડ-ખીડ
અને સુતર.

ઉપરાંત.

એરંડી, સરસવ, કપાસ, કપાસિયા, લાલ મરચાં વિગેરે.

લાડોલ-વાયા કલોલ.

એન-ગુજરાત.

અમદાવાદની દુકાન ખાતે—કાપડ, સુતર વિગેરે.

કાલુપુર-સાકર ખજાર

અમદાવાદ.

કાન્તિલાલ મુળચંદ પટેલ,

કાપડ, સુતરના વેપારી અને કમીશન એજન્ટ

કાલુપુર—સાકર ખજાર.

અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૩૧૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડૉ. ડી. અને અન્યથા
સૂચના

વિષય સંપૂર્ણ રૂપે ૧૯૫૨ : ૬

કડવા કેમ અને વ્યવહાર સૂચના.

કડી પ્રાંત કડવા પાટીદારની—વાર્ષિક કેન્દ્રેન્સ ઉઝા મુકામે ભરાય. સારા સારા ભાષ-ભાષની હાજરી વચમાં આનંદ સાથે ધણીજ સુખ શાન્તિ ભરી ધામધુમથી પસાર થઈ, સહર્ષની વાત છે જ્યારે તેમાં કંઈક દિલગીરી જેવું પણ છે. અને તે એજ કે મુંબઈમાં હમણાંજ ભરાયેલી જે કડવા પાટીદાર કેન્દ્રેન્સ તેને ઉતારી પાડવાનો મહીન હેતુ સિદ્ધ કરવો એજ છે, અને તે હાલના સંપના જમાનામાં નાદુરસ્ત છે. ખમૂસ યાદ રાખવું જોઈએ કે કુવાના ઉઝાણમાં ખેડેલો જીવ જ્યારે એક ઉંચા પર્વતની ટોચ-શિખરને જોઈ શકવા સમર્થ થતો નથી. તેવીજ રીતે પોતાનીજ હડીલી બુદ્ધિથી દોડનારો અને આબુખાબુના સંયોગોની અવગણના કરનારો માણસ વાસ્તવિક સત્યને નહિ ગણતા પોતાનેજ મુસીબતીમાં મૂકે છે. કદાચ એવી બુદ્ધિનું પ્રદર્શન કરાવીનેજ લોકોમાં હાંસી કરાવવાનું પટેલ નામ મેળવ્યું હોય નહિ એમ અનુમાન કડવું પડે છે. સુધરેલા જમાનામાં એવા પટેલ થવા કરતાં વાણિયા-વેપારી એટલે (બુદ્ધિમાં) શાહ થવું ઠીક પડશે. એક તરફ આખો ભારતવર્ષ એટલુંજ નહિ પણ સમગ્ર પૃથ્વીના દેશો જ્યારે પોતાની પુનર્વિરત્ના કરી સુધરેલા રૂપમાં નવીન રીતે દેખાવાનો પ્રયત્ન કરે છે ત્યારે આપણો મમત્વ નહિ મૂકતાં કેટલાંએ વર્ષોથી આપણે જ્યાંના ત્યાં પડી રહીએ-છીએ એ આજું શોચનીય છે એમ કાણ કહેશે ? ખેડુત અને ગરીબ

કહેવરાવી બુદ્ધિનો શું બહિષ્કાર-ત્યાગ કરવો ધાર્યો છે? આજ પ્રસંગે એક મોટી ભૂલ થાય છે અને તે સુધારી લેવાની જાસ નરેર છે. જ્યારે કહી પ્રાંતમાંજ કોન્ફરન્સ રૂપી 'વરઘોડા' ઉભો કરવો હતો ત્યારે મુંબઈના આમંત્રણને માન આપી મુંબઈ-માંજ પધારનારાઓને ઉંઝામાં આવવાનું આમંત્રણ કરી તેમને આવવાનો અવકાશ આપવો હતો, અગર તો ઉંઝાની મોહિનીમાં મગર રહેનારા અને પોતાને ગાયકવાડી રાજ્યના કહી છટકનારા માનવંત ગૃહસ્થોએ મુંબઈમાં હાજરી આપવામાં શું ખોટું હતું? એક વાત કબુલ કરવી પડશે કે કાંતો દુરાગ્રહ, કાંતો કહું ના કહું પણ ખરું સમજવાની જામિ! અક્ષતનો ઇજારો નથી, કોન્ફરન્સોમાં દરેકને પોતાનો સ્વતંત્ર વિચાર જાહેર કરવાનો હક હોય છે સારાસાર શોધાય છે, અને વધુ મતે વાત પસાર થાય છે એ સર્વેથી જાણીતું છે. જ્યારે ઉંઝા અને મુંબઈ અને વેવાઈના માંડવા બની જુદાં ગીતડાં ગાય એ તાલ સુરને તાણો મારતાં બે સુર કરવા જેવું છે. "ઉંટને ઘેર વિલાહને ગદાં ગાય ગીત, કેા લુકે ને મારડે ઉંધી સવળી રીત." એ કહેવત બંધ બેસતી આવવા જેવું થાય છે. મુંબઈ આખા હિંદુનાં હાલ માનીતું શહેર છે એટલુંજ નહિ પણ મુંબઈ જ્યાં સુધી મનુષ્યના જીવનમાં વાસ કરશે નહિ ત્યાં સુધી તેને સંપૂર્ણ મનુષ્ય તરીકે ઓળખાવાને કેટલાક અવતારો લેવા પડશે એ વ્યક્તિ માત્રને યાદ રાખવાનું છે.

બહુ મતમાં પણ વખતે સ્નાનના સમાચાર હોય છે? આજ મતે વાત પસાર કરતાં પણ વખતે હસાવાનો સમય આવે

છે તે હું (લેખક) મહારી પોતાની આપ વીતિ કહી શકું. મુખેલા
 મનુષ્યની પાછળ થતું જમણું નહિ જમવું એવો મેં સંકલ્પ કર્યો,
 દરમ્યાન એક સ્થળેથી તેવું મરણોત્તર જમણું-કાયદું જમવાનું નોતરું
 આવ્યું. મેં ના પાડી ધરમાં સાફસાફ સમજાવી દીધું અને હું
 મહારા કામે વળગ્યો. જમવાનો વખત થતાં આડોસી પાડોસી પહેરી
 ઓઢી લટકમટક કરતાં જમવા તૈયાર થયાં તેમની સાથે દેખાદેખી
 મારી અલી, ચંપલીને વાસંતિ, મૂળિયોને મણિયો જમવાને એક
 પગે થઈ રહેલાં હોવાથી તેઓ પણ સીધારી ગયાં ! મહેં જણ્યું,
 અધવચ્ચથી પાછાં વાળ્યાં, ને રાત્રે ધરમાં મહેને અને તેમને તેમના
 રોશથી જમવાની જે મઝા પડી તે કંઈક મહારો ભગવાન અને
 કંઈક હુંજ જાણું ? ખરી માનશો નહિ આતો સ્વપ્નવીતિ છે. તો
 પણ આ ઉપરથી આપણે ધડો લેવાનો છે કે ઝાઝા મતો પણ
 અલી, ચંપલી-વાસંતિ અને મૂળિયો-મણિયો મળી દહોડ ડઝનના
 હોય ત્યારે વારતવીક સત્યથી ઓતપ્રોત પુરેપુરો મત મહારો, છતાં
 હું એકલો, અને મહારો મત પણ એક તેથી ઝાઝા મતે વાત પસાર
 થતાં હું મહારા ધરમાંજ ગધેડો બેઠો ! તો તેજ ન્યાયે આપની
 કોન્ફરન્સમાં પણ કેમ થયું-થતું ન હોવું જોઈએ, તે વિચાર પોતાના
 દિલ સાથે કરવાનો છે. શુદ્ધ હૃદયે ભરવામાં આવતી કોન્ફરન્સો
 ' કોમ ફારસ ' રૂપે ન થવી જોઈએ.

જુઓ કે કોન્ફરન્સમાં થયેલા કમકાળેમાં બધું સાફજ પસાર
 થઈ ગયું છે. એટલે કે બકરાં ને બકરાં સુખેથી ચાલ્યાં ગયાં છે.
 ન્યારે પેલું બાળકમના કાયદાનું નામિયું ઉંઠ આપના
 ખોડીબારામાંથી પસાર થતાં ભરાઈ રહેલું છે. મહારા, તમારો અને

સમાજના દુઃખનું કારણ જે તપાસીએ તો તે એજ થઈ પડેલું છે. વાઈ બસા ! મુધારાના શિરોમણી ગણાતા ગાયકવાડ સરકાર શ્રીમન્મહારાજ સમાજરાવ સાહેબની મુધરેલી પ્રજા તરીકે ગણાઈ આવું વિચિત્ર બાર વર્ષે બાવો બોલે અને તે એજ કે “મન્યા દુકાળ પડેગા” તેના જેવું વર-કન્યાનું સાદું કરી બંધાઈ જવાનું-રહેવાનું કારણ શું ? શું આપણે સંપૂર્ણ ભવિષ્યવેત્તા હોઈશું ? નાનાં બાળકોની નાડી મોટા પારંગત ગણાતા વૈદ્યરાજને પણ જાણવા અને કલ્પવા અશક્ત છે તો તેઓને તો આપણી આ-રુઠિ અનુસાર પાણી ભરતા બનાવો મૂક્યા છે એમ કહેવામાં બોલું શું ? જ્યારે આપણે પોતાને જ્યોતિષી તરીકે ઓળખાવવાનો હવે પ્રયત્ન કરવો, બોલો કાણુ કાણુ પોતાનાં નામ નોંધાવવા તૈયાર છો ? હવેથી સમાજનાં છોકરાંની જન્મ કુંડળિ, મરણ કુંડળિ અને મોભે મંગળ બેસાડી આપણે ધીલા દહેર કરી મૂકીશું. કેમ છે કમુત્ત ? શું આગળ ઉપર વર-કન્યા કુંવારાં રહી જશે એવો ભયભુત થઈ સ્વપ્નમાં ભડકાવે છે ? આતો માની લીધેલો ભવ એટલે કે ચિત્રા મણુનો વાઘ ગળું પકડે તેના જેવું છે. દરેકે કંઈક ગણા થવું અને ઉછરતી પ્રજાના વકીલ તરીકે તેમના હિતની બ્યાજબી દલીલો કુદતતા અનંત ડહાપણમાંથી બોજ કઢાડવી જોઈએ. નર્મી કાંન ગોપીનાં ગીતડાં વૈકુંઠ તરફ દોરી જતાં પહેલાં અહિંજ સ્વર્ગને બદલે નર્ક બનાવી ન મૂકે તે સંભાળવાનું છે. “ચલતી હૈ, ચલને દા” છતાં આપણી સડોદર ગણાતી આપણા ભારતવર્ષની જુદી જુદી અન્ય જાતિઓને આપણે હવે તે પથે દોરી આપણુ જે એકલ પેટા લાલ (સિંહ રાશિનાં સોનેરી લાલ !) નો ભોગ

વના દરવા નોંધ્યો. તેઓ આપણા આ ચાલુ મતે તો દિવાનજ
ગણવા નોંધ્યો કે જેઓ આપણા આ મહાન સુખરૂપ મંત્રને આજ
સુધી દેખી શકતા નથી. કેટલાક મિત્રો-માઇઓનું કહેવું એમ
પણ હશે કે આપણે તો ધંધાર્થી, મહેનતુ; શું ત્યારે આપણુ
સિવાયના તેઓ વગર ધંધાના આજસુના પીર ? આ તો ખરેખર !
આપણા હાથે એક અન્યાય થાય છે તે ભુકી જવું નોંધ્યો નહિ.

દેવિના નામની લાય સુચક છાપ મારી દરેકને વિચારના
'ખાં' બનાવી પ્રજાને પાયમાલીના લગભગ સાડા સાતસો હાથના
ઉંડા કૂવામાં હડસેલી મૂકવાની હિત-અહિતકર પ્રથા હવે લાંબો
વખત ચાલુ ભુદ્ધિના જમાનામાં ચલાવવા જેવી નથી. દેવિ હોય,
પીર અને પેગંબર હોય, તો પણ ન્યાય મર્યાદા અને સૃષ્ટી રીરૂઢ
ને કંઈ ફરજ પાડે તો હાલનો અને ભવિષ્યનો જમાનો માનશે
નાહ. દેવ લોકોના વિચાર પણ દિવ્ય અને કલ્યાણ દાતા
હોવા નોંધ્યો. ભુતકાળમાં જવું નથી અને તે ગયેલી વાતને
આજે ખડી કરી અંદર વધારે પ્રમાણમાં ફલહ કરવો નથી. જે તે
સમયનું થયેલું નુકસાન ભરપાઈ કરી આપણા સમાજને પડેલા
ધાનો બદલો વાળી આપવા હવે કોઈ તૈયાર નથી. આપણેજ
સમજી તે ખોટ અને ધાને સુધારી લેવો નોંધ્યો. ખરેખર ! આપણા
પૂર્વજોએ પૂર્વે કોઈ પણ કારણ વચમાં ઉભી કરેલી તે પ્રસંગને
ચાસ્તે સારી છતાં હાલના સુધરેલા જ્ઞાનના જમાનામાં હાંસી
કરાવતી અને પાગલ બનાવતી તે એક પોકળ ફલીલ છે.

વળિ આગળ ઉપર વર-કન્યા પૈકીનું કોઈ પણ એક લુણ,
લંગડું અગર તો અભણ અને ધનચક્કર નીકળે અને કુંવારું રહી

જવા ન પામે તેની આગળ ઉપરથી કરવામાં આવતી આ એક
 ધણીજ કિમતી અને ઉત્તમ વ્યવસ્થા છે. તો પણ હાલના જમા-
 નામાં તો દરેક સમજી એમજ કહેશે કે એ તો બગાડકારે માથે
 મારવાની મહાન અનર્થકારક તર્કટી-બનાવટી એક ઉંચા
 પ્રકારની ધૂર્ત લીલા છે । શું એમાં માનસિક કન્નેડું થવા સંભવ
 નથી ? હિંમરના કન્નેડાને ભુલાવે તેવું માનસિક કન્નેડું છે તે જરા
 બીજી દષ્ટિ એટલે સીધા દુરબિનથી જોવાની જરૂર છે. સાધા-
 રણ વાતચિતમાં થયેલો સોદો મુકી દેવાતો નથી અથવા તેથી
 છુટાતું નથી તો આગળ ઉપરથી વિવાહ જેને વેતીશાળ કહીએ તે એક
 બીજાની કબુલાતો જેવું, પણ આપણાં શાસ્ત્રો વચનથી આપેલી
 કન્યા વરી ચુકી એટલે પરણી ચુક્યા જેવું ગણે છે તે સૌકા
 જાણીએ છીએ. જ્યારે આતો લગ્ન મડપ તૈયાર કરી ધામધુમ વચમાં
 ગાર અમિ અને પંચની સાક્ષી વચમાં ત્રણ મંગળ સૂત્ર-સંસ્કાર
 કરાવેલા, એટલે જેના ૭૫ થી ૯૦ ટકા જેટલું એડવાન્સ-ડીપોઝીટ
 કે બ્લોકનું આપેલું છે તે તો ફરવાયજ કેમ ? લગ્ન થયું ત્યાર બાદ
 ૧૧-૧૨ વરસે કે તેથી વધુ ઝોઘી મુદતે ૧૦ ટકા જેટલું એટલે
 નહિ જેવું મૂલ્ય એટલે કે ચોથું મંગળનો સંસ્કાર કરાવવા પહેલાં
 તે વર-કન્યા ઉભયમાં ખોડ-ખાંપણ અગર તો એકનું મરણ નીપજે
 તો બીજા જીવતાને એક નામની ખોટી પણ લયંકર અન્યાયની
 છાપ મારવી તે શું લાયક છે ? છોકરો જીવે અને તેને પુરૂષ ધર્મ
 પ્રમાણે વારંવાર ચાલુ મને છુટ હોવાના સળખે તે તો ચલાવી
 લેવા જેવું છે, પણ કન્યા જેને ચોથા મંગળ દરમ્યાન રંડાવી છે
 તેને તદ્દન જીંદગીની પ્રથમ શરૂઆતમાં ‘નાતરા’ નો સિક્કો

શાને મારવાનું હાથે કરી પસંદ કરે છે ? શું તે તમારી પુત્રિ
 તમારી કાષ્ટ રીતે વેરી છે કે જેનો તેને આવી ભુંડી રીતે બદલો
 આપવા બહાર પડ્યા છે ? બાર બાર અને પંદર પંદર વર્ષ પછીની
 બેઠતી જરૂરીઆત, અને તે પણ એવી કે જે બદલી ન શકાય તેવી
 આગળ ઉપરથી ખરીદવા-સંગ્રહવા તૈયાર થાઓ ત્યારે તેવોજ
 વિચાર કરી જોડા, કપડાં-લત્તાં કેમ તૈયાર કરાવી રાખતાં નથી ?
 જે તે પ્રસંગે મનમોજી અને બંધ બેસતાં લેવાનો સર્વેનો ઇરાદો જ્યારે
 આ એક સાધારણ ખરીદીમાં માલુમ પડે છે એજ ન્યાયે વર-
 કન્યાની છેવટની લાયકાત મુજબ તમે જો ગોઠવણ કરો તો તેમાં
 શું ખોટું ? ખાસ વિચારો બદલવા જેવા અને સત્યને ન્યાય
 આપવા દરેક સમજીએ પોતાના અજ્ઞાન-અભણ જાતિ
 બંધુઓને સમજાવી તૈયાર કરવા જેવું છે. હું (લેખક)
 ખાસ લગ્નમણી કરે છું કે પ્રભુ અમે વરકન્યાની ખાતર નહિ પણ
 દેશના કલ્યાણની ખાતર પણ તમારે સમજવું જોઈએ છે. કપડાં-
 લત્તાં અને જોડા ખરીદવામાં ડહાપણ, અને યોગ્યતાનો લમ વિષય
 માંડપણ; એ ખોટો ખ્યાલ દુર પામશે. આપણે સર્વે અહિંઆંજ
 જન્મ્યા છીએ અને અહિંઆંજ છીએ શું બધા એક સાથે જવાનું
 જવાહીર ખરીદવા જવા માગીએ છીએ કે જેથી આપણી
 ગેરહાજરી આપણા માની લીધેલા લખનું કારણ છે ? બલે ! જેને
 જવું હોય તે સુખેથી કંકુના પમલે પધારો. પોતાની ગેરહાજરી
 દરમ્યાન સંતાનો-છોકરાં-છૈયાંની યોગ્યતા હશે તે પ્રમાણે તેમની
 કિંમત અંકારો. અધીરા થઈ વધારે અવિશ્વાસ કરશો તો જાતે
 પાશળમાં ગણાઈ પોતાનાં પોરિયાંમાં કંઈક કાણું છે એવું હાથે

કરી સાચીત કરી આપશે. યોગ્યતાનો જમાનો છે, તેજને ચળકાટ છે અને તે ગમે તે પ્રસંગે જવાબ દે છે.

આપણાં શંભુ મેળાનાં લગ્નમાં એક આનંદદાયી બીના એ દેખાય છે કે એમાં વર વિક્રય-કન્યા વિક્રય થવા પામતો નથી. વાહવાહ ! પણ જરા ઝીણી રીતે બેતાં કાંકરા જાળવી હીરા શુભાવવા જેવો પણ પ્રસંગ એમાંથી ઉભો થાય છે. શું પૈસાની લાલચે રૂપિઓ ખોવો એ વ્યાપાર છે ? મહત્તે બેચડક કહેવા છો કે કન્યા વિક્રય થાય તે સારો; પણ આપણી આ ચાલુ યોજના-રિવાજ પ્રમાણે માથે મારેલી મિલકતનો ભોગવટો ભુટા ! પૂછો કોઈ વિરલા અનુભવીને ! મક્ત મળે પણ કામ ન આવે તેના કરતાં મોંઘી મળે છતાં ઉત્સાહ અને આનંદમાં વપરાય તેવી સ્ત્રીજ અરીદવામાં ખોટું શું ? કહો, મહારી પાસે જત્રીસાનું ધી છે, ઘણુંજ સાધુ આપું; તમો ઉપર ધીના કંસારમાં જમવા માગો છો ? સમ જાવશે કે એ જુના ધીને સુધારી લઇશું, પણ આ વર-કન્યા ઉભય સુધરવાં-સુધારવાં બહુજ દુર્લભ છે. નાનપણના પડેલા દદ સંસ્કારો મોટપણે ટાળવા મુશ્કેલ છે. અને તેમાં ગરીબની માડીને ગળ મહારાજાઓ ઉપરાંત મુનિવરોને પણ મુસીમતી વેકવી પડી છે તે આપણાં ભુત કાળનાં ઇતિહાસનાં પાનાં સાક્ષી પુરે છે.

લગ્નમાં થતા અર્ચનીજ ખાતર આવું ધુર્ત-ધતીંગ ચાલુ રાખવું હોય તો તે સર્વેને લુચ્ચા, નાલાયક અને નિર્દયની ઠાટિમાં મૂકવા જેવો પ્રસંગ ઉભો થાય છે. ગાય ભેંસ અને ઝાડ પાલાનું રક્ષણ કરવા પૂર સપાટે પૈસા તોડાય, જ્યારે છોકરાં-છૈયાનાં હિતમાં

પૈસા વાપરતાં ગમે કાંચકી બાજે તો પછી પ્રથમ ધર સંસાર
ગોડી તેવી પ્રજા ઉત્પન્ન કરતાં પહેલાંજ વિચાર કરવો એ સાચું છે.
છુટક લગ્નોથી ઘેર વારંવાર વાજાં વાગે અને મંગળ ગીત ગવાય
તે ન ગમતું રોવાના અને પેટમાં થતા પૈસાના દુઃખાવાથી દિલ
કચવાતું હોય તો આ સામટો લોટ-ધાણ કઢાડવો સારો છે. જ્યારે
કંઈક આગળ વધી એવો પણ સુધારો કરનારાએ બંદાર પડવું જોઈએ
કે આખી જીંદગીમાં ઉત્પન્ન થનારાં છોકરાં એકજ સાથે કૃતરના
ચર સંસારની માફક જન્મ લે, અને તે એક સાથેજ વાજાંતની મીઠી
મજામાં આનંદ વચમાં પરણાવી મારતાં આપણી આ ઉપાધિની
મતિથી થાય. ! વળિ બીજી રીતે જરા ફળ તરફ પણ જોવું જોઈએ
કે તે જીંદગીમાં એકજ વખત ફળ આપી પોતે નાશ પામે છે તો
તે ઉપરથી ધરમાં મહિલા વર્ગ કાગ-વંઝાપણું કેળતી માફક પ્રાપ્ત
કરે તેની કોઈ વ્યવસ્થા સારા સારા વૈદ્યરાજે સોંપી કઢાડી કરાવવી
જોઈએ. આતો સાધારણ વાતચીત છે. કોઈએ તેની ઉતાવળ કરી
કંઈક ઉતાવળમાં કાળું ધોળું કરો નાખવું નહિ, નજર મીઠી
રાખવી એમાં ઈશ્વરની મહેરબાની સમાએલી છે.

શાને મજરાવું ? રૂઠી અને કાયદાઓ માણસને વાસ્તે
છે. માણસ જાતેજ તે સુખના સાચા બાંધેલા છે. બંધન જખર છે.
એકલા હાથે નહિ પણ જાઝા હાથે વ્યવહાર કરકસરનો માર્ગ સોંપી
કઢાડવો, સમજ ન પડે તો જણીતાથી પુછવું. ખોટા મમત્વમાં
જુવારી કરાવવી અને જુમારીમાં ખોટી રીતે 'ખાં' કહેવરાવવું
સાચું નહિ, સ્ત્રી જાતિ પુરૂષોને માટે મોજવું રમકડું, પ્રજા
ઉત્પન્ન કરવાનો સાંચો અગર તો વગર મુલતું પુરૂષવું વૈદ્ય

કરવા કુદરતે સજેલું પ્રાણી છે એવું ગણી તેના બાળપણનો અજ્ઞાનપણનો અને પરવશપણનો લાભ લેવો નહિ.

શ્રીમન્મહારાજ ગાયકવાડ સરકારના કાયદાથી હેરાન ગતિ ઉભી થાય છે એટલે કે લક્ષ્મી રાજ મેળવવા સાર કાર્યોમાં અથડાવું પડે છે એ પણ રપટ્ટ શબ્દોમાં કહીએ તો પાપનું પ્રાયશ્ચિત્ત ભોગવવા જેવું છે. જો સમાજ પોતાની વાસ્તવીક કર્મો સમજી નિયમીત આપે તો સરકારને કાયદાની કર્મ પાડી તેના કાયદાનું પાલન કરાવવા પ્રસંગજ ન આવે, અને તેમાં પણ સરકારને શું ? ધારાસભામાં કાયદો આપણાજ માણસો અહીં વિચારપૂર્વક બાંધે બંધાવે છે. એટલું તો કશું કરવું પડે છે કે હાલના તંગીના જમાનામાં ગરીબ કુટુંબોને નાહક તેવી રજાઓ લેવા કાર્યોમાં દોડતાં પૈસા અને વખતનો પુષ્કળ ભોગ આપવો પડે છે અને તે ઉપરાંત કંઈક વધારે ખરી-ખોટી રીતે હેરાનગતિ ભોગવી પડે છે પણ હોય ! અહીં રુચિયાને રણ શું ? એમ સમજી સહનજ કરવું જોઈએ. ગ્રામ પંચાયતો-ગ્રાંત પંચાયતોએ પોતાની હાયકાત બતાવી છે તેથી, અને સરકારની ઉદારતાથી નાના નાના દવાઓ, તકરારોનો નીકાલ કરવાનું જેમ પોતે મેળવ્યું છે તેમ આ લગ્નની પરવાનગી પણ પોતે આપી શકવાનું માન-સત્તા મેળવવામાં પોતાની હાયકાત બતાવવી જોઈએ. સરદાર અને કેટલાકને તેવી સંસ્થાઓ પ્રતિ અવિશ્વાસ છે અને પક્ષપાતથી નાની નાની લાલ-ચોથી લલચાઈ તેમજ વગવસીવાથી દોરવાઈ “ મીયાંકી જાનકું જાનેદો, ઔર બીયેકી જાનકું હુંદ હો ” એવું બનવા ન ખામવાના ધરાદથી તે સત્તા-કાણુ પોતાના હાથમાં રાખવાની જરૂર

જણાઈ છે. આ અવિશ્વાસ દુર કરવો, અને પોતાની લાયકાત સિદ્ધ કરવી. આ રસ્તે ગરીબ પ્રજાનું સંકટ ઓછું કરવા પ્રયત્ન થાય તો ઠીક પડશે. બાળકને જો કાળા રંગનું રીંછ હોય તો આપણી લક્ષ્મીની રૂઢી સરેક રીંછના જેવી છે જુઓ કે રંગ જુદો છે તે સર્વેને કબુલ કરવો પડશે પણ રીંછ નથી એમ તો કહેવાશે નહિ; તેથી સરકારને તે કાયદો રદ કરાવવા, વળિ નવો કાયદો જુતના લાઇ પક્ષીતને ઉભો કરાવવા નવીન રૂપમાં આપણે બહાર પડવું તેના કરતાં કમે કમે બીજી પ્રજાઓની માફક એજ કાયદાનું પાલન કરવા તરફ ધ્યાન આપવું જોઈએ. શું આપણી જુલ થતી હોય તો જુલનું ઓસડ જુલ કરી સરકારની અને બીજી પ્રજાઓની આગળ આપણી હાંસી કરાવવી એમાંજ આપણું ડહાપણ સમાવવું જોઈએ? આજે બાળલક્ષ્મીના કાયદામાં સુધારો કરાવવા રજા મેળવવાની હાડમારીજ ફક્ત લક્ષ્મીમાં લઇ તૈયાર થઇ જવાય, તો કાલે આપણે એવો પણ પ્રસંગ કેમ ન લાવી મુકીએ કે ફોજદારી અને તેવાં દરેક કામ અમારા ઘરનાજ પેલો અમારો મન ગમતો ગોર ચલાવે કે જેથી અમે કોઇ પણ જાતની અગવડ ભોગવીએ નહિ. શું આપણે જમાનાને માન આપતા નથી? આપીએ છીએ અને આપ્યું છે. એક તદ્દન સાધારણ જેવું જાહેરમાં મૂકવું પડશે. પ્રથમ આપણી જાતિમાં ચાંદલો-સગપણ એ ગોર લોકોજ કરતા હતા. છતાં તેમાં આપણે કંઈક ગોટાળો થતો દેખ્યો તેથી આપણે તે સત્તા ગોર પાસેથી લઇ પોતાનાજ સ્વાધીનમાં રાખી છે. અને તેવા વશાત દરેક સુધારા આપણે સારસાર સમજી અ

તો તેથી આપણે પટેલ મટી જઈશું નહિ એ દરેકે ખરૂં જાણે. શાખવું જોઈએ છે. વધારે સમજમાં આપણા કરનાં કંવે પછીની ઉછરતી પ્રજા કેળવણીનો જાહેરો ફેલાવ પામી ફતેહમંદ થાય અને જેમાં આપણને હુંગર સમાન દુઃખ લાગે છે તે તેમના લાંબે તણ-ખસા રૂપે થઈ જઈને સુધારણાઓ સફળ થાય તેવા હેતુનું મનન કરી ઉદાર હાથે ઉછરતી પ્રજાને કેળવણીથી લાયક બનાવવા પ્રયત્ન રહેવું જોઈએ. સરકારે કેળવણી ફરજિયાત કરી છે તે પાલ્ય આપણે તેનો જોઈતો ઉપયોગ આપણી પ્રજાને વાસ્તે કરતા નથી એ આપણે જ હાથે આપણા સુખનો નાશ કરવાની સતત તૈયારીઓ કરીએ છીએ.

પ્રસ્તુત પ્રસંગ ઉપર વિચાર કરતાં પ્રજાને કેળવવા ઉપરાંત તેમનાં તન-મન સુધારવા અને તેમને સારી લાયકાત મેળવવાને જોઈતાં સાધનો દરેક રીતે પુરાં પાડવા જન સમાજે તૈયાર રહેવું. યોગ્યતાને માન આપવું, ન્યાય માગવો અને ખુશી આપી સાથે ઉદ્ધાડ કાને ઢાલુ જમાનાનો અંતઃકરણપૂર્વક અભ્યાસ કરવો. પુષ્કળ ખાવું અને પુષ્કળ પચાવવું, તેવીજ રીતે પુષ્કળ કષ્ટપ્રત્યુ અને પુષ્કળ ખર્ચવું એ મર્દનું ભુખણ ભુલવું નહિ. જેનો અહિંઆ જય છે તેનો ત્યાં એણે પ્રભુને ત્યાં પણ જય છે ભુખ્યા અને ધુતારા લોકો વહેમની જળ પાથરી ફસાવે છે “ચડ જ એટા સળિયે, અહ્યા તેરા લલા કરેગા” એ ન્યાયે પાપમાત્ર કરે છે તેમને યોગ્યતાં શિખવું. થોડું જીવવું પણ ખબરદારી-બહાદુ-
જીવવું એમાંજ પ્રભુને રીઝવવાનો માર્ગ સમાયેલો છે,

રાણુછોડભાઈ શીવાભાઈ પા. ચાણુરમાવાળા

કાપડ, સુતરના વેપારી અને કમીશન એજન્ટ

અ રી દુકાને દેશી-ગામડી તેમજ વિલાયતી કાપડ જથ્થાબંધ

અને છુટક કિદાયત ભાવથી મળશે.

હારીજ.

એન-ગુજરાત.

કરશનદાસ રાણુછોડદાસ પટેલ

કાપડ, સુતરના વેપારી અને કમીશન એજન્ટ.

અમારો દુકાને કાપડ, સુતર દેશી વિલાયતી તેમજ દેશી
ખાદીના ઘાતી જોટા, અમદાવાદી મીલોનું ચેક-સુસી, રંગારી સુત-
રાઉ અને રેશમી કાપડ કિદાયત ભાવથી મળશે.

ઉપરાંત ગોળ ખાંડના જથ્થાબંધ વેપારી.

ચાણુરમા.

(એન-ગુજરાત.)

સોના ચાંદીના સુપ્રસિધ્ધ દાગીના

તરેહેવાર બતામાં

ભરોસાદાર ગેરંટ

કિફાયત ભાવ.

શીવલાલ દયારામ પંચાલ.

કારખાનું—અકરી પોળ નં. ૧૨૬૨

દુકાન—રતનપોળ નં. ૫૨૬૪

અમદાવાદ.

